

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

Ярослав ШТАНЬКО

“29” 08 2025 р.

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

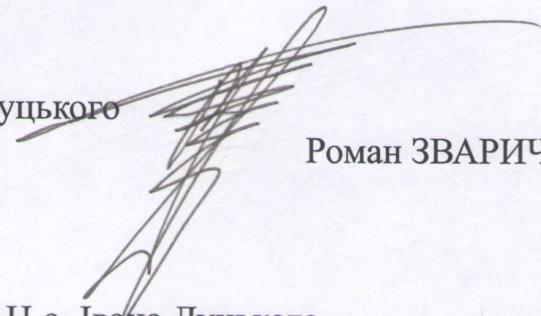
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D8 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:

д.ю.н., професор, професор
кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького

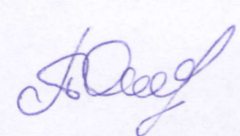
Роман ЗВАРИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

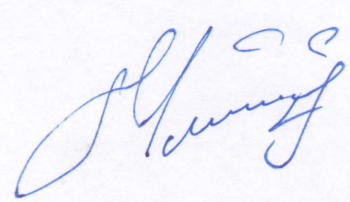
В.о завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Михайло МЕЛЬНИКОВИЧ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 29.08.2025 р.

е-mail	roman.zvarych@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	405 ауд.
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=6505

ВСТУП

Теорія держави і права - фундаментальна наука, що має методологічне значення для всіх галузей юридичної науки. Теорія держави і права дає найбільш повне уявлення про державно-правові явища і процеси, визначає закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права, закладає основи політичної та правової культури, дає майбутньому юристові загальнотеоретичні знання, необхідні для освоєння інших юридичних дисциплін, а також для практичної роботи.

Теорія держави і права, аналізуючи сутність права, особливу увагу приділяє проблемам сучасного праворозуміння і правотворчості, правовим системам і правовим сім'ям, формам і джерелам права, правосвідомості, правовому вихованню та правовій культурі, співвідношенню норм права з текстом нормативно-правових актів, тлумаченню нормативно-правових актів, системі законодавства і галузевій структурі права.

Оскільки об'єктами професійної діяльності бакалаврів є суспільні відносини в сфері реалізації правових норм і вирішення питань забезпечення законності та правопорядку, бакалавр за спеціальністю 081 «Право» в рамках вивчення дисципліни «Теорія держави і права» готується до наступних видів професійної діяльності, які можна розділити на наступні основні категорії:

- нормотворча;
- правозастосовна;
- правоохоронна;
- експертно-консультаційна.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування в студентів компетентностей, які сприяють абстрактному і логічному мисленню, здатності формулювати власні думки, самокритичності, вмінні працювати з джерелами і фактичним матеріалом, грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій дискусії.

Слухачі дисципліни повинні навчитися висловлювати в усній і письмовій формах власні думки щодо сутності, змісту і форм держави і права та основних умінь щодо використання категоріального апарату юридичної науки в професійній діяльності, відстоювати свої погляди, вільно та компетентно спілкуватися в діалоговому режимі з викладачами та іншими студентами.

Навчальна дисципліна спрямована на формування ерудованої, різнобічно розвиненої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих компетентностей для досягнення успіху в конкурентному середовищі. Набуті в процесі вивчення дисципліни компетентності підвищують конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

- вивчення основних понять юриспруденції;
- аналіз теорій, причин, закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права;
- набуття навичок пошуку інформації щодо державно-правового розвитку України;

- аналіз різноманітних фактів і явищ, формування власних поглядів та презентація їх в усній та письмовій формах.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні *знати*:

- предмет теорії держави і права та методи його дослідження;
- вчення про походження держави і права;
- поняття, ознаки та форми держави;
- особливості побудови правової держави;
- структуру права і законодавства;
- правотворчість, правозастосування та тлумачення правових норм;
- поняття правопорушення та юридичної відповідальності;
- поняття законності і правопорядку.

вміти:

- вільно володіти загально теоретичними поняттями і категоріями;
- застосовувати правові знання в юридичній практиці;
- знаходити необхідну юридичну літературу та грамотно користуватися нею;
- використовувати свої знання для захисту прав і свобод людини та обґрунтовувати законність своїх рішень.

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИХ НАБУВАЮТЬ СТУДЕНТИ ВНАСЛІДОК ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Право”

Шифр та назва компетентності	Назва програмних результатів навчання
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. . ПРН 11. Мати базові навички риторики. ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	
ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного	

відпочинку та ведення здорового способу життя.	
СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	
СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1				
Семестр	1/2				
Кількість кредитів ECTS	3				
Аудиторні навчальні заняття		денна форма		заочна форма	
	лекції	28	20	8	8
	Семінарськ і (практичні)	28	22	8	8
Самостійна робота		34	48	78	74
Форма підсумкового контролю		залік	екзамен	залік	екзамен

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Актуальні проблеми історії	Дисципліни циклів фундаментальної та професійної підготовки
Історія держави і права	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Модуль I.

Теорія держави і права в правознавстві. Теоретико-методологічні засади держави

Тема 1. Вступ. Предмет науки загальної теорії права і держави, її місце в системі правознавства (2 год.)

Предмет теорії держави і права. Теорія права і теорія держави. Функції теорії держави і права. Поняття і зміст методології юридичної науки: основні підходи, методи, принципи, концепції та парадигми. Теорія держави і права в системі юридичних і суспільних наук. Співвідношення теорії права, соціології права і філософії права, теорії держави, політології та конституційного права.

Питання для самостійного вивчення: Теорія держави та права як навчальна дисципліна. Співвідношення теорії держави та права як науки та навчальної дисципліни.

Тема 2 . Загальне поняття і основні риси держави. Тип і функції держави як основні характеристики її соціальної сутності (2 год.)

Загальне поняття і ознаки держави. Ознаки, які відрізняють державну владу від влади первісного соціально-однорідного суспільства. Основні теорії походження держави. Причини виникнення держави (соціально-класові і соціально-етнічні). Ознаки, які відрізняють державу від інших організацій в соціально-неоднорідному суспільстві. Поняття історичного типу держави. Основні причини зміни типів держави. Види історичних типів держави. Функції держави. Поняття функцій держави. Види функцій держави.

Питання для самостійного вивчення: Національні держави як результат здійснення основного права нації, народу на політичне самовизначення.

Тема 3. Форми держав (2 год.)

Загальні поняття і елементи форми держави. Поняття державного правління. Загальноісторичні види державного правління. Види форм правління сучасних держав. Форма правління. Форма правління Української держави за Конституцією України. Поняття державного устрою. Державний устрій Української держави за Конституцією України. Поняття державного режиму. Основні види державних режимів.

Питання для самостійного вивчення: Співвідношення типу та форми держави. Загальноісторичні види державного устрою. Види устрою сучасних держав. Сучасні державні режими. Зміни державного режиму сучасної України.

Тема 4. Механізм і апарат держави (2 год.)

Поняття механізму держави, його структура. Поняття апарату держави. Органи держави. Поняття органу держави. Види державних органів. Система

«стримувань і противаг» органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Принципи і риси апарату держав соціально-демократичної орієнтації.

Питання для самостійного вивчення: Принципи організації та діяльності державного апарату.

Тема 5. Держава у політичній системі суспільства (2 год.)

Поняття політичної системи суспільства. Елементи політичної системи суспільства. Громадські об'єднання у політичній системі суспільства. Поняття громадського об'єднання. Види громадських об'єднань. Поняття громадської організації. Види громадських організацій. Поняття політичної партії. Види політичних партій. Поняття громадського руху. Трудові колективи у політичній системі. Політична система суспільства соціально-демократичної орієнтації. Принципи функціонування і розвитку політичної системи у суспільстві соціально-демократичної орієнтації. Форми взаємодії органів держави з громадськими об'єднаннями і трудовими колективами.

Питання для самостійного вивчення: Місце та роль держави в політичній системі суспільства.

Тема 6. Правова держава-головний організатор і гарант здійснення та захисту основних прав людини (2 год.)

Поняття та принципи правової держави. Вихідні положення сучасної загальної теорії правової держави. Основні ознаки правової держави (соціально-змістовні і формальні). Громадянське суспільство. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Правова держава як держава соціальної демократії. Становлення правової держави в Україні.

Питання для самостійного вивчення: Принципи громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства.

Модуль II.

Сучасні концепції держави і права людини.

Тема 7. Сутність сучасних держав соціально-демократичної орієнтації (2 год.)

Поняття держави соціально-демократичної орієнтації. Основні різновиди таких держав. Внутрішні завдання і функції держав соціально-демократичної орієнтації (у гуманітарній, економічній та політичній сферах життя). Зовнішні завдання і функції держав соціально-демократичної орієнтації (в гуманітарній, економічній та політичній сферах життя).

Питання для самостійного вивчення: Становлення, розвиток та перспективи соціально орієнтованої держави в Україні.

Тема 8. Основні права людини, права нації, народу і права людства як загально соціальне явище (2 год.)

Міжнародні стандарти в галузі прав людини, в яких відображено процес поступового визнання основних прав людини. Сучасні міжнародно-правові акти. Міжнародний захист прав людини. Система обов'язків людини і громадянина. Поняття юридичного обов'язку. Класифікація обов'язків.

Система прав дитини як складова системи прав людини. Поняття прав дитини. Нормативні акти про права дитини. Різновиди прав дитини. Основні права нації, права народу. Поняття таких прав, їх види. Специфічні права національних меншин. Основні права людства.

Питання для самостійного вивчення: Система гарантій прав, свобод і обов'язків людини і громадянина в демократичній державі.

Тема 9. Права людини і суб'єктивне юридичне право. Правовий статус особи (2 год.)

Право, як волевиявлення держави. Об'єктивне і суб'єктивне юридичне право. Суб'єктивне юридичне право та юридичний обов'язок. Суб'єкт права. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність суб'єкта права. Поняття юридичного обов'язку особи. Види обов'язків. Правовий (юридичний) статус особи. Поняття правового статусу особи. Структура правового статусу особи. Види правових статусів особи. Загальний статус. Спеціальний статус. Індивідуальний статус. Види правових статусів особи за суб'єктами. Конституційне закріплення прав людини в Україні. Особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні права людини згідно з Конституцією України. Гарантії прав людини.

Питання для самостійного вивчення: Право як міра свободи та відповідальності особистості.

Тема 10. Об'єктивне юридичне право (2 год.)

Поняття права. Ознаки об'єктивного юридичного права. Поняття соціальної норми. Основні види соціальних норм. Ознаки, що відрізняють норми права від норм поведінки у первісному соціально-однорідному суспільстві. Ознаки, що відрізняють норми права від інших соціальних норм у соціально-неоднорідному (зокрема, класовому) суспільстві. Поняття правосвідомості. Елементи правосвідомості. Правова ідеологія. Правова психологія. Поведінкова частина правосвідомості. Функції правосвідомості. Структура правосвідомості. Правові знання. Правові оцінки. Правові установки.

Питання для самостійного вивчення: Деформація правосвідомості. Сутність правового нігілізму.

Тема 11. Об'єктивне юридичне право у соціальній системі (2 год.)

Право – економіка - політика. Співвідношення права і економіки. Співвідношення права і політики. Взаємозв'язок держави і об'єктивного юридичного права. Функції права (правового регулювання). Поняття функцій права, їх види.

Питання для самостійного вивчення: Співвідношення права та моралі: спільність, відмінність, взаємодія, протиріччя.

Модуль III. Право як соціальне явище.

Тема 12. Типологія об'єктивного права. Сутність права соціально-демократичної орієнтації (2 год.)

Типологія права. Поняття історичного типу права. Види історичних типів права. Поняття перехідного типу права соціально-демократичної орієнтації. Загальні принципи об'єктивного юридичного права. Поняття принципів права; їх значення. Види принципів права. Загальнолюдські принципи юридичного права. Поняття таких принципів, їх види. Конкретно-історичні принципи права. Галузеві й міжгалузеві принципи права. Принципи інститутів права. Перехідний тип права соціально-демократичної орієнтації. Поняття права соціально-демократичної орієнтації. Типологічні принципи права соціально-демократичної орієнтації.

Питання для самостійного вивчення: Правові презумпції та аксіоми.

Тема 13. Правотворчість. Форми об'єктивного права (2 год.)

Загальна характеристика правотворчості. Поняття правотворчості. Риси правотворчості. Види правотворчості. Стадії правотворчості. Форми (джерела) права. Поняття форми права. Види зовнішніх форм права. Нормативно-правовий акт – основна форма права соціально-демократичної орієнтації. Закони. Поняття закону. Ознаки закону. Види законів. Поняття підзаконних нормативно-правових актів. Ознаки підзаконного нормативного акту. Основні види підзаконних нормативно-правових актів державних органів. Види підзаконних юридичних актів, які можуть набувати нормативного значення. Чинність нормативно-правових актів в часі (пряма, зворотня, переживаюча), в просторі, по колу осіб.

Питання для самостійного вивчення: Принципи правотворчості. Поняття та стадії законотворчості в Україні.

Тема 14. Система права. Система і систематизація нормативно-правових актів (2 год.)

Правова система і система права. Поняття правової системи. Сім'я правових систем. Різновиди сім'ї правових систем. Поняття системи права. Поняття структури системи права. Поняття галузі права. Види галузей права. Поняття інституту права. Види інститутів права. Система законодавства. Поняття системи законодавства. Поняття структури системи законодавства. Вертикальна структура законодавства. Горизонтальна структура законодавства. Державна структура законодавства. Систематизація законодавства. Поняття систематизації законодавства. Види (способи) систематизації законодавства. Поняття консолідації. Поняття кодифікації законодавства. Види кодифікації. Поняття інкорпорації законодавства. Види інкорпорації.

Питання для самостійного вивчення: Предмет та метод правового регулювання як підстави поділу права на галузі та інститути. Поняття та значення юридичної техніки.

Тема 15. Правові (юридичні) норми (2 год.)

Загальна характеристика правової норми. Поняття правової норми. Ознаки загального характеру правової норми. Структура правової норми.

Елементи правової норми. Поняття диспозиції, гіпотези, санкції. Види диспозицій, гіпотез, санкцій юридичних норм. Форми викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів. Види правових норм.

Питання для самостійного вивчення: Співвідношення норми права та статті нормативного акта.

Тема 16. Правомірна поведінка. Реалізація права (2 год.)

Загальна характеристика правомірної поведінки. Поняття правомірної поведінки. Ознаки правомірної поведінки. Види правомірної поведінки. Поняття реалізації правових норм. Основні форми реалізації правових норм (використання, виконання, додержання норм права).

Питання для самостійного вивчення: Застосування права як особлива форма реалізації.

Тема 17. Законність і правопорядок (2 год.)

Загальна характеристика законності. Поняття і значення законності. Основні принципи законності у державі соціально-демократичної орієнтації. Поняття і значення правопорядку. Гарантії законності. Поняття гарантій законності. Види гарантій законності. Юридичні гарантії законності. Поняття юридичної гарантії законності. Поняття правової культури особи: її значення. Види правової культури. Поняття правового виховання. Засоби правового виховання. Поняття та значення юридичного всеобучу.

Питання для самостійного вивчення: Співвідношення поняття законності і правопорядку. Співвідношення правового та громадського порядку.

Модуль IV.

Право як регулятор суспільних відносин.

Тема 18. Тлумачення правових норм (2 год.)

Загальна характеристика тлумачення правових норм. Поняття тлумачення-з'ясування правових норм. Поняття тлумачення-роз'яснення правових норм. Необхідність тлумачення правових норм. Способи тлумачення правових норм. Поняття та види способів тлумачення. Види тлумачення правових норм. Поняття офіційного тлумачення. Його види. Поняття неофіційного тлумачення та його види. Акти тлумачення правових актів. Поняття інтерпретаційно-правового акта. Його ознаки. Види інтерпретаційно-правових актів.

Питання для самостійного вивчення: Причини, що зумовлюють необхідність тлумачення норм права.

Тема 19. Застосування правових норм (2 год.)

Загальна характеристика застосування правових норм. Основні риси правозастосувальної діяльності. Вимоги правильного застосування правових норм. Основні стадії застосування правових норм. Правозастосовні акти. Поняття акту застосування правових норм. Ознаки правозастосовних актів. Види правозастосовних актів. Застосування правових норм за аналогією разі

прогалини в законодавстві. Поняття прогалини праві. Поняття аналогії закону. Поняття аналогії права.

Питання для самостійного вивчення: Умови субсидіарного застосування норм законодавства. Поняття та причини юридичних колізій. Способи вирішення юридичних колізій.

Тема 20. Правові відносини (2 год.)

Загальна характеристика правових відносин. Поняття правового відношення. Ознаки та види правовідносин. Склад правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст правовідносин. Поняття об'єкта правовідносин. Види об'єктів. Юридичний та фактичний зміст правовідносин. Поняття суб'єкта правовідносин. Види суб'єктів правових відносин. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність суб'єкта правовідносин. Юридичні факти. Поняття юридичного факту. Види юридичних фактів.

Питання для самостійного вивчення: Передумови виникнення та функціонування правовідносин. Взаємозв'язок норм права і правовідносин.

Тема 21. Юридична відповідальність за правопорушення (2 год.)

Загальна характеристика правопорушення. Поняття правопорушення. Ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Суб'єкти правопорушення. Поняття деліктоздатності. Об'єкти правопорушення (поняття; види). Об'єктивна сторона правопорушення. Суб'єктивна сторона правопорушення. Види (форми) вини. Види правопорушень. Злочини. Проступки (види проступків). Юридична відповідальність. Поняття юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Стадії юридичної відповідальності.

Питання для самостійного вивчення: Обставини, що виключають протиправність дії та юридичну відповідальність.

Тема 22. Правове регулювання суспільних відносин (2 год.)

Загальна характеристика правового регулювання. Поняття правового регулювання. Види правового регулювання. Стадії правового регулювання. Сфери та межі правового регулювання. Поняття сфери правового регулювання. Види сфер і меж правового регулювання. Предмет, метод і типи правового регулювання. Поняття предмету правового регулювання. Поняття методу правового регулювання; види методів правового регулювання. Поняття типу правового регулювання. Види типів правового регулювання. Механізм правового регулювання. Поняття механізму правового регулювання. Елементи механізму правового регулювання. Техніка правового регулювання. Ефективність правового регулювання.

Питання для самостійного вивчення: Співвідношення правового регулювання та правового впливу.

Перелік тем семінарських занять

Модуль І.

Теорія держави і права в правознавстві. Теоретико-методологічні засади держави

Тема 1. Вступ. Предмет науки загальної теорії права і держави, її місце в системі правознавства (2 год.)

1. Предмет теорії держави і права.
2. Теорія права і теорія держави.
3. Функції теорії держави і права.
4. Поняття і зміст методології юридичної науки: основні підходи, методи, принципи, концепції та парадигми.
5. Теорія держави і права в системі юридичних і суспільних наук.
6. Співвідношення теорії права, соціології права і філософії права, теорії держави, політології та конституційного права.

Питання для самостійного опрацювання: Роль теорії держави та права у формуванні правової культури сучасного юриста.

Тема 2. Загальне поняття і основні риси держави. Тип і функції держави як основні характеристики її соціальної сутності (2 год.)

1. Загальне поняття і ознаки держави. Ознаки, які відрізняють державну владу від влади первісного соціально-однорідного суспільства.
2. Основні теорії походження держави.
3. Причини виникнення держави (соціально-класові і соціально-етнічні). Особливості процесів державотворення в сучасних умовах.
4. Національні держави як результат здійснення основного права нації, народу на політичне самовизначення.
5. Ознаки, які відрізняють державу від інших організацій в соціально-неоднорідному суспільстві.
6. Поняття історичного типу держави. Основні причини зміни типів держави.
7. Види історичних типів держави. Функції держави. Поняття функцій держави. Види функцій держави.

Питання для самостійного опрацювання: Особливості процесу державотворення в сучасних умовах.

Тема 3. Форми держав (2 год.)

1. Загальні поняття і елементи форми держави.
2. Поняття державного правління. Загальноісторичні види державного правління.
3. Види форм правління сучасних держав. Форма правління. Форма правління Української держави за Конституцією України.
4. Поняття державного устрою. Загальноісторичні види державного устрою.
5. Види устрою сучасних держав. Державний устрій Української держави за Конституцією України.
6. Поняття державного режиму.
7. Основні види державних режимів.
8. Сучасні державні режими. Зміни державного режиму сучасної України.

Питання для самостійного опрацювання: Спільні та відмінні риси парламентсько президентської та президентсько парламентської форм політичного режиму.

Тема 4. Механізм і апарат держави (2 год.)

1. Поняття механізму держави, його структура.
2. Поняття апарату держави. Органи держави. Поняття органу держави. Види державних органів.
3. Система «стримувань і противаг» органів законодавчої, виконавчої і судової влади.
4. Принципи і риси апарату держав соціально-демократичної орієнтації.

Питання для самостійного опрацювання: Співвідношення поняття легітимності та легальності державної влади.

Тема 5. Держава у політичній системі суспільства (2 год.)

1. Поняття політичної системи суспільства. Елементи політичної системи суспільства.
2. Держава – центр, ядро політичної системи суспільства.
3. Громадські об'єднання у політичній системі суспільства.
4. Поняття громадського об'єднання. Види громадських об'єднань.
5. Поняття громадської організації. Види громадських організацій.
6. Поняття політичної партії. Види політичних партій.
7. Поняття громадського руху. Трудові колективи у політичній системі.
8. Політична система суспільства соціально-демократичної орієнтації.
9. Форми взаємодії органів держави з громадськими об'єднаннями і трудовими колективами.

Питання для самостійного опрацювання: Принципи функціонування і розвитку політичної системи у суспільстві соціально-демократичної орієнтації.

Тема 6. Правова держава-головний організатор і гарант здійснення та захисту основних прав людини (2 год.)

1. Поняття та принципи правової держави.
2. Вихідні положення сучасної загальної теорії правової держави.
3. Основні ознаки правової держави (соціально-змістовні і формальні). Громадянське суспільство.
4. Поняття та ознаки громадянського суспільства.
5. Правова держава як держава соціальної демократії.
6. Становлення правової держави в Україні.

Питання для самостійного опрацювання: Сутність принципу “не заборонене законом дозволено”.

Модуль II.

Сучасні концепції держави і права людини.

Тема 7. Сутність сучасних держав соціально-демократичної орієнтації (2 год.)

1. Поняття держави соціально-демократичної орієнтації.
2. Основні різновиди таких держав. Внутрішні завдання і функції держав соціально-демократичної орієнтації (у гуманітарній, економічній та політичній сферах життя).
3. Зовнішні завдання і функції держав соціально-демократичної орієнтації (в гуманітарній, економічній та політичній сферах життя).

Питання для самостійного опрацювання: Роль соціал-демократії у суспільно-політичному розвитку України.

Тема 8. Основні права людини, права нації, народу і права людства як загально соціальне явище (2 год.)

1. Міжнародні стандарти в галузі прав людини, в яких відображено процес поступового визнання основних прав людини.
2. Сучасні міжнародно-правові акти.
3. Міжнародний захист прав людини.
4. Організаційна структура європейської системи захисту прав людини. Система обов'язків людини і громадянина.
5. Поняття юридичного обов'язку. Класифікація обов'язків.
6. Система прав дитини як складова системи прав людини.
7. Поняття прав дитини. Нормативні акти про права дитини. Різновиди прав дитини.
8. Система гарантій прав, свобод і обов'язків людини і громадянина в демократичній державі. Основні права нації, права народу.
9. Поняття таких прав, їх види. Специфічні права національних меншин. Основні права людства.

Питання для самостійного опрацювання: Організаційна структура європейської системи захисту прав людини.

Тема 9. Права людини і суб'єктивне юридичне право. Правовий статус особи (2 год.)

1. Право, як волевиявлення держави.
2. Об'єктивне і суб'єктивне юридичне право. Суб'єктивне юридичне право та юридичний обов'язок. Суб'єкт права.
3. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність суб'єкта права.
4. Поняття юридичного обов'язку особи. Види обов'язків.
5. Правовий (юридичний) статус особи.
6. Поняття правового статусу особи.
7. Структура правового статусу особи.
8. Види правових статусів особи.
9. Загальний статус. Спеціальний статус. Індивідуальний статус.
10. Види правових статусів особи за суб'єктами.
11. Конституційне закріплення прав людини в Україні. Особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні права людини згідно з Конституцією України. Гарантії прав людини.

Питання для самостійного опрацювання: Співвідношення юридичного права і юридичного обов'язку особи.

Тема 10. Об'єктивне юридичне право (2 год.)

1. Поняття права. Ознаки об'єктивного юридичного права.
2. Поняття соціальної норми. Основні види соціальних норм.
3. Ознаки, що відрізняють норми права від норм поведінки у первісному соціально-однорідному суспільстві.
4. Ознаки, що відрізняють норми права від інших соціальних норм у соціально-неоднорідному (зокрема, класовому) суспільстві.
5. Поняття правосвідомості. Елементи правосвідомості.
6. Правова ідеологія. Правова психологія.
7. Поведінкова частина правосвідомості.
8. Функції правосвідомості. Структура правосвідомості.
9. Правові знання. Правові оцінки. Правові установки.

Питання для самостійного опрацювання: Основні причини виникнення правової деформації правосвідомості та способи подолання її.

Тема 11. Об'єктивне юридичне право у соціальній системі (2 год.)

1. Право – економіка - політика.
2. Співвідношення права і економіки.
3. Співвідношення права і політики. Взаємозв'язок держави і об'єктивного юридичного права.
4. Функції права (правового регулювання).
5. Поняття функцій права, їх види.

Питання для самостійного опрацювання: Основні принципи об'єктивного юридичного права.

Модуль III.

Право як соціальне явище.

Тема 12. Типологія об'єктивного права. Сутність права соціально-демократичної орієнтації (2 год.)

1. Типологія права. Поняття історичного типу права.
2. Види історичних типів права. Поняття перехідного типу права соціально-демократичної орієнтації.
3. Загальні принципи об'єктивного юридичного права.
4. Поняття принципів права; їх значення.
5. Види принципів права. Загальнолюдські принципи юридичного права. Поняття таких принципів, їх види.
6. Конкретно-історичні принципи права. Галузеві й міжгалузеві принципи права.
7. Принципи інститутів права. Перехідний тип права соціально-демократичної орієнтації.
8. Поняття права соціально-демократичної орієнтації.
9. Типологічні принципи права соціально-демократичної орієнтації.

Питання для самостійного опрацювання: Цінності і цілі права соціально-демократичної орієнтації.

Тема 13. Правотворчість. Форми об'єктивного права (2 год.)

1. Загальна характеристика правотворчості. Поняття правотворчості. Риси правотворчості. Види правотворчості. Стадії правотворчості.
2. Форми (джерела) права. Поняття форми права. Види зовнішніх форм права.
3. Нормативно-правовий акт – основна форма права соціально-демократичної орієнтації.
4. Закони. Поняття закону. Ознаки закону. Види законів.
5. Поняття підзаконних нормативно-правових актів. Ознаки підзаконного нормативного акту.
6. Основні види підзаконних нормативно-правових актів державних органів.
7. Види підзаконних юридичних актів, які можуть набувати нормативного значення.
8. Чинність нормативно-правових актів в часі (пряма, зворотня, переживаюча), в просторі, по колу осіб.

Питання для самостійного опрацювання: Зміст правотворчості та її відмінність від законотворчості.

Тема 14. Система права. Система і систематизація нормативно-правових актів (2 год.)

1. Правова система і система права.
2. Поняття правової системи.
3. Сім'я правових систем. Різновиди сім'ї правових систем.
4. Поняття системи права. Поняття структури системи права.
5. Поняття галузі права. Види галузей права.
6. Поняття інституту права. Види інститутів права.
7. Система законодавства. Поняття системи законодавства.
8. Поняття структури системи законодавства.
9. Вертикальна структура законодавства.
10. Горизонтальна структура законодавства.
11. Державна структура законодавства.
12. Систематизація законодавства.
13. Поняття систематизації законодавства.
14. Види (способи) систематизації законодавства.
15. Поняття консолідації.
16. Поняття кодифікації законодавства. Види кодифікації.
17. Поняття інкорпорації законодавства. Види інкорпорації.

Питання для самостійного опрацювання: Система права та правова система: особливості взаємозв'язку та взаємовпливу.

Тема 15. Правові (юридичні) норми (2 год.)

1. Загальна характеристика правової норми.
2. Поняття правової норми.
3. Ознаки загального характеру правової норми.

4. Структура правової норми.
5. Елементи правової норми.
6. Поняття диспозиції, гіпотези, санкції.
7. Види диспозицій, гіпотез, санкцій юридичних норм.
8. Форми викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів.
9. Види правових норм.

Питання для самостійного опрацювання: Основні відмінні риси юридичних норм від моральних норм.

Тема 16. Правомірна поведінка. Реалізація права (2 год.)

1. Загальна характеристика правомірної поведінки.
2. Поняття правомірної поведінки.
3. Ознаки правомірної поведінки.
4. Види правомірної поведінки.
5. Поняття реалізації правових норм.
6. Основні форми реалізації правових норм (використання, виконання, додержання норм права).

Питання для самостійного опрацювання: Причини нестабільності правомірної поведінки.

Тема 17. Законність і правопорядок (2 год.)

1. Загальна характеристика законності.
2. Поняття і значення законності.
3. Основні принципи законності у державі соціально-демократичної орієнтації.
4. Поняття і значення правопорядку. Гарантії законності.
5. Поняття гарантій законності.
6. Види гарантій законності.
7. Юридичні гарантії законності.
8. Поняття юридичної гарантії законності.
9. Поняття правової культури особи: її значення.
10. Види правової культури. Поняття правового виховання.
11. Засоби правового виховання.
12. Поняття та значення юридичного всеобучу.

Питання для самостійного опрацювання: Співвідношення понять законність і правопорядок в соціально-демократичній державі.

Модуль IV.

Право як регулятор суспільних відносин.

Тема 18. Тлумачення правових норм (2 год.)

1. Загальна характеристика тлумачення правових норм.
2. Поняття тлумачення-з'ясування правових норм.
3. Поняття тлумачення-роз'яснення правових норм.

4. Необхідність тлумачення правових норм. Способи тлумачення правових норм. Поняття та види способів тлумачення. Види тлумачення правових норм.
5. Поняття офіційного тлумачення. Його види.
6. Поняття неофіційного тлумачення та його види. Акти тлумачення правових актів.
7. Поняття інтерпретаційно-правового акта. Його ознаки.
8. Види інтерпретаційно-правових актів.

Питання для самостійного опрацювання: Порядок застосування інтерпретаційних актів судової влади.

Тема 19. Застосування правових норм (2 год.)

1. Загальна характеристика застосування правових норм.
2. Основні риси правозастосувальної діяльності.
3. Вимоги правильного застосування правових норм.
4. Основні стадії застосування правових норм.
5. Правозастосовні акти.
6. Поняття акту застосування правових норм.
7. Ознаки правозастосовних актів.
8. Види правозастосовних актів.
9. Застосування правових норм за аналогією у разі прогалини в законодавстві.
10. Поняття прогалини праві.
11. Поняття аналогії закону.
12. Поняття аналогії права.

Питання для самостійного опрацювання: Юридичний механізм впровадження режиму законності у правозастосовну діяльність.

Тема 20. Правові відносини (2 год.)

1. Загальна характеристика правових відносин.
2. Поняття правового відношення.
3. Ознаки та види правовідносин.
4. Склад правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст правовідносин.
5. Поняття об'єкта правовідносин.
6. Види об'єктів.
7. Юридичний та фактичний зміст правовідносин.
8. Поняття суб'єкта правовідносин.
9. Види суб'єктів правових відносин.
10. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність суб'єкта правовідносин.
11. Юридичні факти.
12. Поняття юридичного факту.
13. Види юридичних фактів.

Питання для самостійного опрацювання: Суб'єктивне право та юридичний обов'язок як зміст правовідносин.

Тема 21. Юридична відповідальність за правопорушення (2 год.)

1. Загальна характеристика правопорушення.
2. Поняття правопорушення.

3. Ознаки правопорушення.
4. Склад правопорушення.
5. Суб'єкти правопорушення.
6. Поняття деліктоздатності.
7. Об'єкти правопорушення (поняття; види).
8. Об'єктивна сторона правопорушення.
9. Суб'єктивна сторона правопорушення.
10. Види (форми) вини. Види правопорушень.
11. Злочини.
12. Проступки (види проступків).
13. Юридична відповідальність. Поняття юридичної відповідальності.
14. Функції юридичної відповідальності.
15. Принципи юридичної відповідальності.
16. Види юридичної відповідальності.
17. Стадії юридичної відповідальності.

Питання для самостійного опрацювання: Соціальна відповідальність: поняття та види.

Тема 22. Правове регулювання суспільних відносин (2 год.)

1. Загальна характеристика правового регулювання.
2. Поняття правового регулювання.
3. Види правового регулювання.
4. Стадії правового регулювання.
5. Сфери та межі правового регулювання.
6. Поняття сфери правового регулювання.
7. Види сфер і меж правового регулювання.
8. Предмет, метод і типи правового регулювання.
9. Поняття предмету правового регулювання.
10. Поняття методу правового регулювання; види методів правового регулювання.
11. Поняття типу правового регулювання.
12. Види типів правового регулювання.
13. Механізм правового регулювання.
14. Поняття механізму правового регулювання.
15. Елементи механізму правового регулювання.
16. Техніка правового регулювання.
17. Поняття юридичної техніки.
18. Види юридичної техніки.
19. Ефективність правового регулювання.

Питання для самостійного опрацювання: Стимули та обмеження як засоби правового впливу.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 1. Вступ. Предмет науки загальної теорії права і держави, її місце в системі правознавства (4 год.)

Опрацювати питання:

1. Проаналізувати поняття та склад юриспруденції.
2. Законспектувати поняття та зміст методології юридичної науки: основні підходи, методи, принципи, концепції та парадигми.

Рекомендовані джерела: 1,2,15

Тема 2. Загальне поняття і основні риси держави. Тип і функції держави як основні характеристики її соціальної сутності.

Опрацювати питання:

1. Порівняти особливості сучасних державотворчих процесів в Україні та світі.
2. Ознайомитися з теоретичною концепцією національної держави.
3. Проаналізувати та законспектувати поняття та види функцій сучасної Української держави.

Рекомендовані джерела: 3,6,40

Тема 3. Форми держав.

Опрацювати питання:

1. Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення.
2. Республіка як гарантія демократії.
3. Правовий і державний режими: поняття і співвідношення

Рекомендовані джерела: 1,2,38

Тема 4. Механізм і апарат держави.

Опрацювати питання:

1. Визначити особливості механізму української держави в умовах сучасних глобалізаційних та інтеграційних процесів.
2. Проаналізувати співвідношення державного апарату та механізму держави.
3. Визначити роль парламенту в системі органів державної влади: українська модель і світовий досвід.

Рекомендовані джерела: 1,2,3,25

Тема 5. Держава у політичній системі суспільства.

Опрацювати питання:

1. Визначити роль трудових колективів у політичній суспільства.
2. Проаналізувати форми взаємодії органів держави з громадськими об'єднаннями і трудовими колективами.
3. Ознайомитись з політичною системою сучасного українського суспільства.

Рекомендовані джерела: 1,2,25-30

Тема 6. Правова держава-головний організатор і гарант здійснення та захисту основних прав людини.

Опрацювати питання:

1. Законспектувати вихідні положення сучасної загальної теорії правової держави.
2. Проаналізувати положення та зміст Конституція України як основи створення правової держави.

Рекомендовані джерела: 31,35

Тема 7. Сутність сучасних держав соціально-демократичної орієнтації.

Опрацювати питання:

1. Проаналізувати роль громадянського суспільства в процесі побудови соціально-демократичної правової держави.
2. Законспектувати основні аспекти співвідношення громадянського суспільства і соціально-демократичної, правової держави.
3. Ознайомитись з особливостями соціальної сутності української держави.

Рекомендовані джерела: 11,12,20

Тема 8. Основні права людини, права нації, народу і права людства як загально-соціальне явище.

Опрацювати питання:

1. Проаналізувати поняття та види соціальних обов'язків нації, народу.
2. Законспектувати поняття, види та загальну характеристику основних прав людства.
3. Ознайомитись з механізмом імплементації міжнародно-правових принципів та норм щодо прав людини у державно-юридичну практику України.

Рекомендовані джерела: 15,16,23

Тема 9. Права людини і суб'єктивне юридичне право. Правовий статус особи.

Опрацювати питання:

1. Законспектувати поняття, перспективи та особливості розвитку правового статусу особи у державі соціально-демократичної орієнтації.
2. Проаналізувати поняття правового статусу громадян за Конституцією України.

Рекомендовані джерела: 1,2,10,18

Тема 10. Об'єктивне юридичне право.

Опрацювати питання:

1. Визначити форми взаємодії правосвідомості і об'єктивного юридичного права; правосвідомості і правового регулювання.
2. Законспектувати теоретичні засади загальної характеристика концепцій розуміння права.
3. Проаналізувати співвідношення норм права до норм моралі.

Рекомендовані джерела: 4,6,9,33

Тема 11. Об'єктивне юридичне право у соціальній системі.

Опрацювати питання:

1. Визначити сутність функцій права та їх види.
2. Законспектувати основні форми взаємодії об'єктивного юридичного права і держави.
3. Проаналізувати значимість знань про співвідношення економіки – політики – права.

Рекомендовані джерела: 8,11,31

Тема 12. Типологія об'єктивного права. Сутність права соціально-демократичної орієнтації.

Опрацювати питання:

1. Проаналізувати та законспектувати загальні ознаки і тенденції розвитку перехідного типу права соціально-демократичної орієнтації.
2. Ознайомитись з типологічними принципами права.
3. Проаналізувати конкретно-історичні принципи права сучасної України.

Рекомендовані джерела: 9,17,25

Тема 13. Правотворчість. Форми об'єктивного права.

Опрацювати питання:

1. Проаналізувати основні риси, місце і роль Конституції України у системі нормативно-правових актів України.
2. Визначити місце нормативно-правового акту в системі джерел права.
3. Ознайомитись та законспектувати основні види підзаконних актів, які можуть набувати нормативно-правового значення.

Рекомендовані джерела: 8,16,31

Тема 14. Система права. Система і систематизація нормативно-правових актів.

Опрацювати питання:

1. Визначити співвідношення системи права і системи законодавства.
2. Законспектувати основні риси правових систем сучасності:
 - а) романо-германської правової сім'ї;
 - б) англосаксонської правової сім'ї;
 - в) соціалістичної правової сім'ї;
 - г) сім'ї релігійного традиційного права.
3. Проаналізувати особливості систематизації законодавства України на сучасному етапі.

Рекомендовані джерела: 7,18,21,34

Тема 15. Правові (юридичні) норми.

Опрацювати питання:

1. Визначити співвідношення правових та соціальних норм.
2. Проаналізувати та законспектувати особливості форми викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів.

Рекомендовані джерела: 2,10,17

Тема 16. Правомірна поведінка. Реалізація права.

Опрацювати питання:

1. Визначити критерії співвідношення соціальної і правової природи правової поведінки.
2. Законспектувати співвідношення правової та правомірної поведінки.
3. Проаналізувати особливості правомірної поведінки та реалізації правових норм в Україні на сучасному етапі.

Рекомендовані джерела: 3,15,25,34

Тема 17. Законність і правопорядок.

Опрацювати питання:

1. Законспектувати основні принципи законності у державі соціально-демократичної орієнтації.
2. Визначити роль правоохоронних органів щодо здійснення законності і правопорядку.
3. Проаналізувати основні заходи по забезпеченню законності і правопорядку в Україні.

Рекомендовані джерела: 7,13,28

Тема 18. Тлумачення правових норм.

Опрацювати питання:

1. Доктринальне тлумачення норм права (законів): природа і здійснення.
2. Юридіко-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів.

Рекомендовані джерела: 10,15,32

Тема 19. Застосування правових норм.

Опрацювати питання:

1. Безпосередня і правозастосовна реалізація норм права.
2. Суб'єкти застосування норм права в Україні.

Рекомендовані джерела: 18,21,34

Тема 20. Правові відносини.

Опрацювати питання:

1. Проаналізувати особливості державних організацій, органів держави та громадських об'єднань як суб'єктів правовідносин.
2. Законспектувати поняття, види та загальну характеристику правових презумпцій.

Рекомендовані джерела: 8,16,31

Тема 21. Юридична відповідальність за правопорушення.

Опрацювати питання:

1. Вивчити та законспектувати підстави притягнення і звільнення від юридичної відповідальності. Обставини, що виключають юридичну відповідальність.
2. Визначити основні заходи Української держави по зменшенню правопорушень в Україні.

Рекомендовані джерела: 10,15,32

Тема 22. Правове регулювання суспільних відносин.

Опрацювати питання:

1. Ознайомитись та законспектувати поняття та види юридичної техніки.
2. Проаналізувати особливості правового регулювання в Україні в процесі розбудови соціальної, демократичної, правової держави.

Рекомендовані джерела: 7,13,28

ПОЛІТИКА КУРСУ:

Усі теоретичні та методичні матеріали з навчальної дисципліни, а також графік відпрацювань, представлені в СДО УКД. Відвідування занять з курсу є обов'язковим. Під час проведення лекційних занять, викладач може оцінювати знання здобувачів, що значно покращить підсумкову аудиторну оцінку.

Лекція є одним з основних видів навчальних занять і водночас є методом навчання. На лекції повинно здійснюватись розкриття основних положень теми, з'ясування дискусійних проблем, узагальнення досвіду роботи, подання рекомендацій щодо використання основних висновків з тем на практичних заняттях

Семінар для поточного контролю дає уявлення про те, як засвоюється навчальний матеріал, озвучений на лекціях і що студенти взяли для себе з рекомендованих підручників, навчально-методичних посібників та іншої літератури.

Семінарські заняття покликані забезпечити розвиток творчого професійного мислення, професійного використання ними знань у навчальних умовах. Студенти повинні навчитися виступати в ролі доповідачів і опонентів, володіти вміннями й навичками постановки та вирішення інтелектуальних проблем і завдань, відстоювання своєї точки зору, демонстрації досягнутого рівня теоретичної підготовки.

Відпрацювання пропущених занять проводиться за графіком консультацій викладача, який затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома студентів. Відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування студентами навчального матеріалу з наступною перевіркою отриманих знань у письмовій чи усній формі. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач виставляє відповідну оцінку в навчальний журнал.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання студентом індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Викладач зобов'язаний ознайомити студентів із політикою курсу на першому занятті кожної дисципліни, а також враховує пропозиції студентів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Засвоєння матеріалу та оволодіння навичками здійснюється слухачами під час лекцій, на семінарських заняттях у ході проблемних дискусій, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації, метод проектної роботи, та самостійної роботи над ситуаційними вправами, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою установ та організацій.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) написання індивідуальних завдань;
- 3) усного опитування;
- 4) підсумкового заліку та екзамену у тестовій формі.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Здобувачі мають право оскаржувати результати поточного оцінювання, а також інформувати про факти конфліктних ситуацій в академічній групі чи з викладачем у відповідності до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів), без права перездачі.

Здобувачі які ведуть конспект лекцій, мають план-проспект семінарського заняття, а також формулюють власну аналітичну думку з конкретного питання можуть претендувати на оцінку відмінно «5». Також здобувачі, які приймають активну участь в обговоренні відповідей своїх колег можуть отримати додаткові бали до власної відповіді, або окрему оцінку. Якщо здобувач відповідав усно і виконував тестові завдання під час семінару, викладач вносить до Журналу дві оцінки.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі диференційованого заліку (І семестр) та екзамену (ІІ семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного

тестування. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може максимально отримати 40 балів. У перелік питань підсумкового контролю у формі екзамену (II семестр) включається матеріал всього курсу, в тому числі за I семестр.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	68 – 74
E	60 – 67
FX	35 – 59
F	0 – 34

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

Поведінка в аудиторії

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету, Положення про Фаховий коледж та Положення про систему внутрішнього розпорядку. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення, дискувати, ставити запитання викладачеві і під час лекцій, і під час семінарських занять. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися одне до одного, бути зваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Академічна доброчесність

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Поведінка поведження здобувачів у аудиторії і взаємини з викладачем здійснюються у відповідності до Кодексу корпоративної етики та Принципів і норм академічної доброчесності, як функціонують в УКД.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов'язків, довіра, справедливість, повага та відповідальність.

Академічна доброчесність покликана боротися із

- плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах;

- фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень;

- обманом, списуванням,

- використання непередбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

Основні моральні принципи, яких повинні дотримуватися викладачі та студенти університету в аудиторії:

- поважати права й гідність особистості. у стосунках між студентами та викладачами дотримуватися норм взаємоповаги й рівноправної співпраці, тактовності й коректності, ввічливості й толерантності;
- не допускати вияву національної, релігійної, расової та гендерної нетерпимості;
- підтримувати в навчальних групах і університеті в цілому атмосферу доброзичливості, дружби, взаємодопомоги та взаємної відповідальності;
- завжди дбати про честь і гідність кожного в стінах навчального закладу;
- постійно підвищувати освітній і культурний рівень.

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://bit.ly/3CnfUgk>.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Верховна Рада України : Право, 2019. 82 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року №55-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
3. ЗУ Про проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року № 1427-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 02.10.2013 р. № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
5. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року № 995_015. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/shaw/995_015.

Підручники, посібники, словники:

6. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. 2-ге вид. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 584 с.
7. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово». 2004. 240 с.
8. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. Одеська національна юридична академія. Вид. 5-те : Юридична література, 2002. 173 с.

9. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Вид. 3-тє, доп. і перероб. К. : Правова єдність, 2011. 524 с.
10. Загальна теорія держави і права : підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрНУ України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрНУ України О. В. Петришина. Харків : Право, 2011. 584 с.
11. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підручник. Київ: «Кондор», 2016. 716 с.
12. Словничок юридичних термінів : навч. посіб. / Уклад. В. П. Марчук. К.: МАУП, 2003. 128 с.
13. Теорія держави і права : підручник. / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін. ; за ред. О.В.Петришина. Х.: Право, 2015. 368с.
14. Теорія держави і права : навч. посіб. для підгот. фахівців з інформ. Безпеки / О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю. А. Іванов та ін. ; за заг. ред. Л.М. Стрельбицької. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 332 с.
15. Теорія держави і права : посіб. для підгот. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова ; за заг. ред. О. В. Петришина. 5-те вид., допов. і змінене. Х. : Право, 2016. 198 с.
16. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О.Б. Горова, А. М.Завальний, Н. В. Заяць та ін. ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О.Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
17. Тлумачний словник з теорії держави і права / авт.упоряд. К. Г. Волинка. К.: Магістр ХХІ сторіччя, 2006. 112 с.
18. Тлумачний словник-мінімум з юридичної термінології (англо-український) : Legal Terminology Explanatory Thesaurus (English-Ukrainian): словник / О. В. Пушкіна, О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова, Н.В. Никоненко, П.В. Бредбієр. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. 96 с.
19. Українсько-англійський словник правничої термінології : уклад. Л. В. Мисик ; відп.ред. В. Т. Нор. К. : ЮрінкомІнтер, 1999. 528с.

Додаткова:

20. Зварич Р. В. Проблеми трансформації регулятивної функції права: ретроспективний аналіз та перспективний аналіз: монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2018. 564 с.
21. Дзевелюк М. В. Державна політика та функції сучасної держави : до проблеми взаємозв'язку. Jurnaluljuridicnational : teorie și practică. 2016. № 8. С. 21–25.
22. Заморська Л. І. Дія та дійсність нормативності права (за Г. Кельзенем). Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2012. Т. 11. С. 282–288.
23. Заморська Л. І. Правова нормативність як основа механізму дії права : монографія. Одеса : Фенікс, 2013. 304 с.
24. Заморська Л. І. Функції права: змістовно-теоретичний аналіз. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції, 2015. Вип. 6. С. 3–9.

25. Зварич Р. В. Проблеми трансформації регулятивної функції права: ретроспективний аналіз та перспективний аналіз: монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2018. 564 с.
26. Дідич Т. О. Нормопроекування: питання теорії та методології : монографія. К.: Вид-во Європ. університету, 2010. – 160 с.
27. Кельман М. С. Право як феномен природи. Право як регулятор суспільних відносин : історія, теорія, практика : Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 18-19 квітня 2016 року). 2016. С. 48–54.
28. Кельман М. С. Проблеми суверенітету на сучасному етапі державотворення. Проблеми формування національної правової системи України та її адаптації до європейського права : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 5-6 травня 2017р.). 2017. С. 96–101.
29. Оніщенко Н. М. Система права як юридична основа правової системи. Правова держава : щорічник наук.пр. 2002. вип. 13. С. 39–47.
30. Онуфрієнко О. Правові засоби як основна категорія теорії права. Українське право. 2003. № 1. С. 90–99.
31. Плавич В. П. Проблема колізій та шляхів їх подолання в сучасному законодавстві України. Правова держава : щорічник наук. пр. 2002. Вип. 13. С.500–505.
32. Подковенко Т. О. Система законодавства: загальнотеоретична характеристика. Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. 2003. Вип. 21. С. 77–83.
33. Скрипнюк О. В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). К. : Логос, 2006. 368 с.
34. Скуратівський А. Взаємозв'язок правової культури і соціального буття в процесі суспільної трансформації. Право України. 2004. № 1. С. 17–18.
35. Бабкіна О. В., Волинка К. Г. Теорія держави і права у схемах і визначеннях. К. 2004. 144 с.
36. Тодика Ю. М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика : монографія. Х. : Факт, 2003. 328 с.
37. Україна: права людини в перехідний період / під ред. В. І.Денисова, В. І.Свінтова. К., 2001. 184 с.
38. Федоренко Г. О. Загальнотеоретичні проблеми функціонування держави в умовах регіоналізації. Право України, 2004. № 11. С. 129–131.
39. Федоренко Г. О. Поділ та єдність влади: інтеграційні механізми на парламентському рівні. Право України, 2002. № 11. С. 13–15.
40. Фулей Т. Загальнолюдські (загально цивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти. Право України, 2003. № 7. С. 24–29.
41. Ющик О. І. Суб'єктивне право – вихідний пункт дослідження права. Держава і права. Юрид. і політ науки : зб. наук. пр. 2003. Вип. 21. С. 16–23.
42. Якубенко В. Напрями підвищення ефективності реалізації принципів соціальної держави // Українське право. 2003. № 1. С. 100–106.

43. Якубовський О. Взаємодія держави і громадянського суспільства в Україні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 2004. № 1. С. 317–321.

Інтернет-ресурси:

44. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права : підручник. К. : Кондор, 2006. 477 с. URL: [personal.pu.if.ua > depart](http://personal.pu.if.ua/depart).
45. Бабкін В. Д. Філософія права та загальна теорія держави і права: проблеми взаємодії. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2013. Вип. 12. С. 3–8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2013_12_3.
46. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. К.: МАУП, 2003. 240 с. URL: http://chitalka.info/pr3_10/pr3_10index.htm.
47. Жаровська І. М. Сучасна теорія держави і права: традиційність та новаторство підходів. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 837. С. 252–257. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_837_43.
48. Загальна теорія держави і права / М.В.Цвік. Харків : Право, 2002. 432 с. URL: http://the-la/rija_teoriya_derzhavi_i_prava_m_v_cvik_kharkiv_
49. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навчальний посібник. Вид. 5-те, зі змінами. К.: Атіка. 2001. URL:http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/teoriya_derzhavi_i_prava/rabinovich_p_m_osnovi_zagalnoji_teoriji_prava_ta_derzhavi_vidannja_5_te_zi_zminami_na_vchalnij_posibnik_k_atika_2001/2-1-0-24.
50. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с. URL:<http://ukrknighta.org.ua/ukrknighta-text/687/1/>.
51. Скакун О. Ф. Загальна теорія права і держави: проблематизація та переосмислення метатеорії. Бюлетень Міністерства юстиції України, 2012. № 4. С. 27–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2012_4_6.
52. Хахуліна К. С. Теорія держави та права як основа буття юриспруденції. Правничий часопис Донецького університету, 2013. № 1. С. 116–121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pchdu_2013_1_20.